

PARAMETRICKÉ VYJADRENIE PRIAMKY V ROVINE

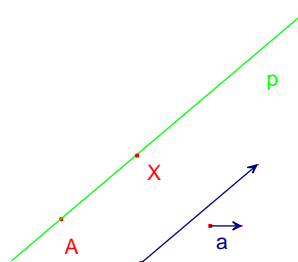
Na určenie priamky potrebujeme poznať jeden jej bod a smer. Smer priamky sa dá definovať viacerými spôsobmi. Jeden z nich je pomocou vektora, s ktorým je priamka rovnobežná (smerového vektora priamky).

Označme:

$X[x; y]$ ... ľubovoľný bod priamky p

$A[x_0; y_0]$ ... bod, ktorý leží na priamke

$\vec{a} = (a_1; a_2)$ ... smerový vektor priamky (ľubovoľný nenulový vektor, ktorý je rovnobežný s priamkou)

Hľadáme vzťah, pomocou ktorého určíme súradnice každého bodu X priamky p .

Vektory $\overrightarrow{AX}$ a $\vec{a}$ sú rovnobežné, teda lineárne závislé, preto platí:

$$\overrightarrow{AX} = t \cdot \vec{a}$$

$$X - A = t \cdot \vec{a}$$

$$X = A + t \cdot \vec{a}$$

Parametrické vyjadrenie priamky v rovine:

Každý bod $X[x; y]$ ležiaci na priamke p so smerovým vektorom $\vec{a} = (a_1; a_2)$ a bodom $A[x_0; y_0]$ ležiacim na priamke vieme zapísať pomocou parametrického vyjadrenia:

$$X = A + t \cdot \vec{a}, t \in R \quad (t \text{ je parameter})$$

Parametrické rovnice priamky: $p: x = x_0 + t \cdot a_1$

$$y = y_0 + t \cdot a_2$$

Napríklad: $p: x = 7 + 2t$

$$y = 3 - t$$

Príklad 1

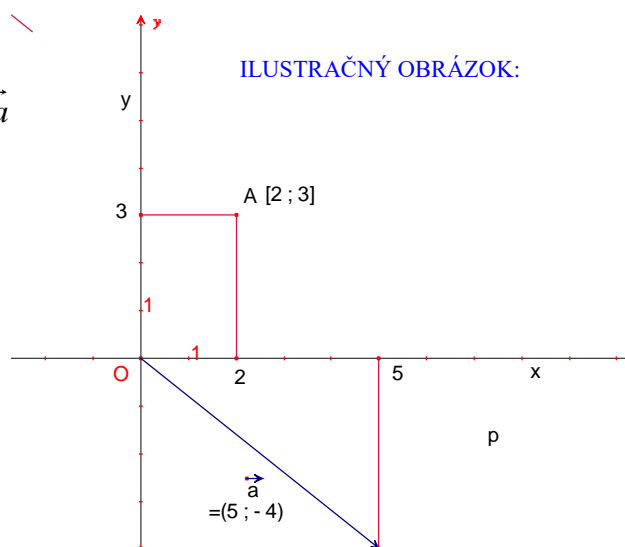
Napíšte parametrické rovnice priamky p , ktorá prechádza bodom $A[2; 3]$ a je rovnobežná s vektorom $\vec{a} = (5; -4)$

Riešenie:

Parametrické vyjadrenie priamky je: $X = A + t \cdot \vec{a}$

Parametrické rovnice priamky p sú:

$$\boxed{\begin{array}{l} p: x = 2 + 5t \\ y = 3 - 4t \end{array}}$$

Príklad 2

Napíšte parametrické rovnice priamky p , ktorá prechádza bodmi $A[-9;2]$ a $B[-1;5]$.

Riešenie:

K parametrickému vyjadreniu priamky potrebujeme poznať jeden bod ktorým priamka prechádza a jej smerový vektor. Bod poznáme. Nájďme smerový vektor tejto priamky. Môže to byť napríklad $\overrightarrow{AB}$, pretože body A a B ležia na tejto priamke.

$$\vec{a} = \overrightarrow{AB} = B - A = (-1 - (-9); 5 - 2) = (8; 3)$$

Parametrické rovnice priamky p sú:

$p: x = -9 + 8t$
$y = 2 + 3t$

Príklad 3

Napíšte parametrické rovnice priamky q , ktorá prechádza bodom $A[-4;7]$ a je rovnobežná

s priamkou $p: x = -2 + t$
 $y = 5 + 2t$.

Riešenie:

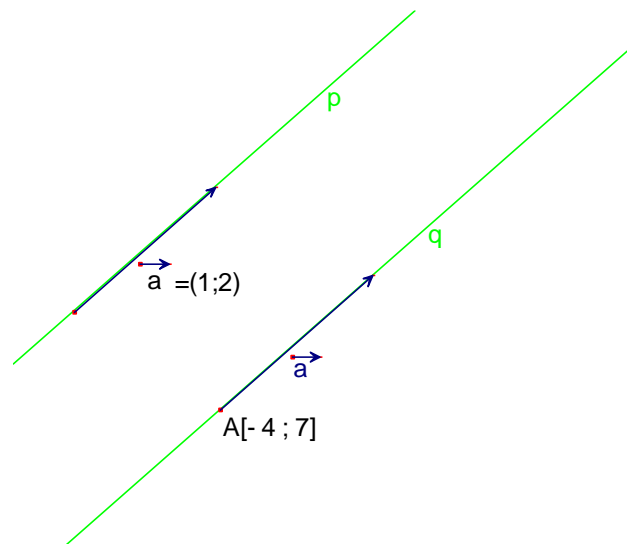
Keďže priamky p a q sú rovnobežné, majú rovnaké smerové vektory:

$$\vec{a}_p = \vec{a}_q = (1; 2)$$

Výsledok: Parametrické rovnice priamky „ q “ sú:

$q: x = -4 + t$
$y = 7 + 2t$

ILUSTRAČNÝ OBRÁZOK:

Príklad 4

Napište parametrické rovnice priamky q , ktorá prechádza bodom $A[3;-1]$ a je kolmá na

priamku $p: x = 5 + 2t$
 $y = -4 + t$.

Riešenie:

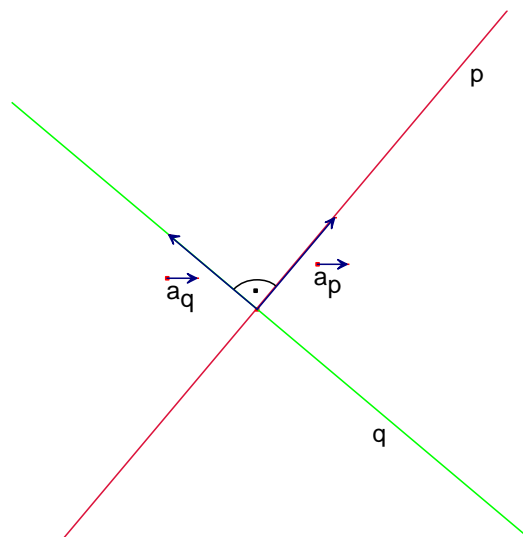
Keďže priamky p a q sú na seba kolmé, skalárny súčin ich smerových vektorov sa rovná nule. Nájďme smerový vektor priamky q .

$$\vec{a}_p = (2; 1) \quad (\text{súradnice } \vec{a}_q \text{ doplníme tak, aby platilo: } 2 \cdot 1 + 1 \cdot (-2) = 0)$$
$$\vec{a}_q = (1; -2)$$

Výsledok: Parametrické rovnice priamky „ q “ sú:

$$\boxed{q: x = 3 + t}$$
$$y = -1 - 2t$$

ILUSTRÁČNÝ OBRÁZOK:

Príklad 5

Nájďte dva body K, L , ktoré ležia na priamke $p: x = 4 + 3t$
 $y = -1 + 5t$

Riešenie:

Súradnice každého bodu priamky p dostaneme tak, že si za „ t “ zvolíme ľubovoľné reálne číslo. Napríklad:

$$t = 2$$

$$p: x = 4 + 3 \cdot 2 = 4 + 6 = 10$$

$$y = -1 + 5 \cdot 2 = -1 + 10 = 9$$

$$\boxed{K[10;9]}$$

$$t = -1$$

$$p: x = 4 + 3 \cdot (-1) = 4 - 3 = 1$$

$$y = -1 + 5 \cdot (-1) = -1 - 5 = -6$$

$$L[1; -6]$$

Príklad 6

Zistite, či body $M[3; -2]$ a $N[-4; 6]$ ležia na priamke $p: x = 1 - 5t$
 $y = 2 + 4t$

Riešenie:

Do parametrických rovníc priamky p dosadíme súradnice bodu M (za $x = 3$, za $y = -2$) a z každej rovnice vypočítame t . Ak sa vypočítané čísla budú rovnať, bod M leží na priamke p , ak budú rôzne, bod M na priamke p neleží. To isté urobíme aj s bodom N .

M:

$$\begin{array}{ll} 3 = 1 - 5t & -2 = 2 + 4t \\ 2 = -5t & -4 = 4t \\ t = -\frac{2}{5} & t = -1 \end{array}$$

$$\left[-\frac{2}{5} \neq -1 \Rightarrow M \notin p \right]$$

N:

$$\begin{array}{ll} -4 = 1 - 5t & 6 = 2 + 4t \\ -5 = -5t & 4 = 4t \\ t = 1 & t = 1 \end{array}$$

$$\left[1 = 1 \Rightarrow N \in p \right]$$

CVIČENIE

1) Napíšte parametrické rovnice priamky p , ktorá:

- prechádza bodom $A[1; -3]$ a je rovnobežná s vektorom $\vec{a} = (3; -1)$
- prechádza bodom $A[6; 4]$ a je rovnobežná s vektorom $\vec{a} = (-5; 2)$
- prechádza bodom $A[-1; 1]$ a je rovnobežná s vektorom $\vec{a} = (-1; -4)$

d) prechádza bodom $A[8;0]$ a je rovnobežná s vektorom $\vec{a} = (9;0)$

2) Napíšte parametrické rovnice priamky p , ktorá prechádza bodmi

a) $A[-5;-2]$ a $B[9;2]$

b) $C[4;-5]$ a $D[-2;2]$

c) $E[-1;4]$ a $F[-5;-3]$

d) $G[0;2]$ a $H[-5;0]$

3) Napíšte parametrické rovnice priamky q , ktorá:

a) prechádza bodom $A[4;-1]$ a je rovnobežná s priamkou $p: x = 3 + 2t$
 $y = -1 + 4t$

b) prechádza bodom $A[0;7]$ a je rovnobežná s priamkou $p: x = -2 + t$
 $y = 5 + 2t$

c) prechádza bodom $A[1;-2]$ a je rovnobežná s priamkou $p: x = -5 + t$
 $y = 5$

d) prechádza bodom $A[4;-3]$ a je rovnobežná s priamkou $p: x = 3$
 $y = 2 + 2t$

4) Napíšte parametrické rovnice priamky q , ktorá:

a) prechádza bodom $A[3;-2]$ a je kolmá na priamku $p: x = 2 + 5t$
 $y = -8 + t$

b) prechádza bodom $A[6;0]$ a je kolmá na priamku $p: x = 2 + 5t$
 $y = -2 + 3t$

c) prechádza bodom $A[1;-2]$ a je kolmá na priamku $p: x = t$
 $y = 1$

d) prechádza bodom $A[4;-3]$ a je kolmá na priamku $p: x = 3t$
 $y = 2 - t$

5) Nájdite štyri body K, L, M, N , ktoré ležia na priamke:

$$p: x = 6 + 3t$$
$$y = -2 - 2t$$

6) Zistite, či body $A[2;-7]; B[-3;5]; C[5;8]$ a $D[3;1]$ ležia na priamke

$$p: x = 3 - t$$
$$y = -2 - 5t$$

